

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü

9 MİLLETLERARASI
TÜRK HALK
KÜLTÜRÜ KONGRESİ

MÜZİK OYUN VE EĞLENCE

SOMUT OLMAYAN
KÜLTÜREL MİRASIN
KORUNMASI ÇALIŞMALARI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MÜZİĞİN ÖNEMİ

Prof. Dr. Feyzan GÖHER VURAL¹

Giriş

Yabancı dil öğretiminin tarihi boyunca, dilin nasıl öğretileceği önemli bir tartışma konusu olmuştur. Bu sebeple süreç boyunca birçok farklı yöntem geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Yabancı dil öğretim yöntemleri, bir yabancı dili öğrenme, bilgi birikimini kazandırma aracı olmanın ötesinde, öğretim çalışmalarında öğrenciyi daha yetkin bir öğrenen haline getirmenin yolunu gösterme çabasında olan sistemlerdir (Memiş ve Erdem 2013: 298). Yabancı dil öğretiminde var olan yöntemlerin çeşitliliği, dil öğretiminde hangi yöntemlerin daha etkili olduğu sorununu da beraberinde getirmektedir. Bir kişi üzerinde faydalı olabilecek bir yöntem, başka bir kişi üzerinde aynı ölçüde başarılı olmayabilir (Tarcan 2004: 6). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem, öğretimin kuramsal temellerini belirler. Bu sebeple kullanılan yöntemlerin temel prensiplerini, sınırlarını, kullanım şekil ve özelliklerini iyi bilmek önem taşır.

Yabancı Dil Eğitiminde Kullanılan Başlıca Yöntemler

Yabancı dil eğitiminde kullanılan sistemlerin sınırları, isimleri ya da çeşitleri değişiklik gösterebilmekle birlikte, Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü'nce kabul edilen ve yaygın bir biçimde kullanılan yabancı dil öğretim yöntemleri şunlardır (Memiş ve Erdem 2013: 299):

Kural öğrenme ve karşılaştırmalı çalışmalar üzerinde duran Dilbilgisi ve Çeviri Yöntemi; dil bilgisi yöntemine tepki olarak doğan ve öğrenilen dil ile yaşam arasında bağlantı kuran Dolaysız Yöntem; yabancı dilin anadil gibi öğrenilmesini savunan Doğal Yöntem; 1930'larda Amerikan ordusunda uygulanan ve 1950'lerde okullarda yaygınlaşan, dinleme-anlama-konuşmaya büyük önem veren İşitsel - Dilsel Yöntem; dilin bir alışkanlık ürünü değil, yaratıcı bir süreç olduğunu

¹ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi - Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı - Müzikoloji Bölümü öğretim üyesi, müzikolog ve tarih bilimci. feyzan_goher@yahoo.com

savunan Bilişsel Yöntem; bilişsel yöntemin eksik kaldığı düşüncesiyle, dilin iletişim ve kültürü birleştiren daha genel bir teorinin parçası olduğunu savunan İletişimsel Yöntem; yöntemleri karma olarak kullanan Seçmeli Yöntem; çalışmalarına müzikli eğitimi de dâhil eden ve akla ve/veya bilince dayalı olmayan etkileri denetim altına alarak yabancı dil eğitiminde kullanan Telkin Yöntemi; bireylerin toplum içinde hata yapma korkusu ile baş etmesini de hedefleyen Danışmanlı (Grupla) Dil Öğretim Yöntemi; 1972 yılında Fransa'da geliştirilen, öğretmenin sessiz, öğrencilerin aktif olmasını hedefleyen Sessizlik Yöntemi; konuşma ile eylemin eşleştirilmesini amaçlayan Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi; ses kayıt, kısa film vb. materyallerden yararlanan İşitsel-Görsel Yöntem; öğrencilere verilen ödevler ve bunların takibine dayanan Görev Temelli Yöntem; hedef dilin konu içeriğine ve kişinin ilgi alanlarına göre şekillenen İçerik Merkezli Yöntem.

Eğitim, bireylerin tüm yönleriyle gelişmesini kapsayan bir sistem olduğu için, pedagojik yaklaşımlar sadece öğrencilerin bilişsel yönüne değil, aynı zamanda duyuşsal ve duygusal ihtiyaçlarına da hitap edebilecek nitelikte olmalıdır. Dil öğretiminde, bütüncül öğreniminin gerçekleşmesine katkıda bulunan müzikle öğretim, çağdaş yaklaşımlar arasındadır (Batdı ve Semerci, 2012: 126).

Betimsel karakterli bu çalışmada, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde müziğin bir araç olarak ne şekilde kullanılabileceğine yönelik çalışmalar, yöntemler, öneriler sunulmuştur.

Müziğin Bir Araç Olarak Kullanıldığı Telkin Yöntemi

Müzikli eğitim, yukarıda değinilen Telkin Yöntemi içerisinde bir araç olarak kullanılabilir. Telkin Yöntemi (Suggestopedia), Bulgar psikoterapist ve eğitimci Georgi Lozanov tarafından ruhbilimin verilerinden yararlanılarak 1960 sonrasında geliştirilmiştir. Lozanov, dil öğretiminde bu yöntemi kullanan bir öğretmenin öğrencilerinin, geleneksel öğretim yöntemleriyle dil öğrenen öğrencilere göre, yaklaşık 3 ile 5 kat arasında daha hızlı öğrenebileceklerini iddia eder. Bu yöntem, öğrenmenin olumlu öğrenme psikolojisiyle iyi sonuçlar verdiğini, bunun da telkinle mümkün olabileceğini savunur (Doğan 2012: 306). Telkin yönteminin en ilgi çekici özellikleri, sınıfın dekorasyonu, müzik kullanımı ve öğretmenin otoriter tutumudur. Yabancı dil öğretim ortamları rahat iletişim kurulacak şekilde düzenlenmekte ve öğretimde müzikten etkin bir biçimde yararlanılmaktadır (Memiş ve Erdem 2013: 308-30). Bu yöntemde, ders ortamının aydınlık, ferah, ilgi çekici ve konforlu olması, etkili öğrenme açısından önem taşır. Telkin yönteminde yabancı dildeki günlük konuşmalar, fondan gelen bir müzik eşliğinde söylenir ve/veya dinlenir. Müzik, genellikle sözsüzdür ve rahatlatma, motive etme amaçları ile kullanılır.

Telkinle öğrenme yönteminde, diyaloglar çok önemsiz ve üç aşamada öğretilir. Birinci aşamada diyalog, gerekli açıklamalar yapılarak baştan sona kadar öğrencilere okunur. İkinci aşamada vurgu ve tonlamalara dikkat edilerek diyalog tekrar müzik eşliğinde okunur, gerekli yerlerde anadilde açıklamalar da yapılabilir. Üçüncü aşamada öğrencilerin rahat koltuklarında oturarak gözleri kapalı bir şekilde, klasik müzik eşliğinde diyalogu dinlemeleri ve akılda tutmaları istenir (Demirel, 2010: 60). Bu sistemde ayrıca dilbilgisi kurallarının öğretimi, melodi eşliğinde veya kuralları şiirselleştirilerek, öğrencilere grup halinde tekrarlatılarak yapılır. Bununla birlikte kişinin saklı yapabileceği gücünü ortaya çıkartmak için, öğrenme ortamında “*yapabileceklerinizde bir sınır yok, dilerseniz her şeyi gerçekleştirebilirsiniz*” gibi telkinler verilir. Telkin yönteminde müziğin

yanı sıra, drama, hayal kurma, resim yapma gibi uygulamalarla, öğrenmeye karşı oluşabilecek engeller azaltılmaya çalışılır (Memiş ve Erdem 2013: 309). Bunlarla birlikte telkinle öğretim yöntemi, tek başına bir dil öğretim yöntemi olarak kabul görmez. Az sayıda kişiden oluşan ve yetişkin bireyler üzerinde uygulanabilmesi, bu sistemin alanını daraltmaktadır. Oysa müzik herkese yöneliktir ve onun öğretme gücünden herkes etkili şekilde faydalanmalıdır. Ayrıca yabancı dil eğitiminde müziği sadece telkin yönteminin bir aracı olarak düşünmemek gerekir. Müziğin şarkılar yoluyla kelime dağarı, dil bilgisi kuralları, doğru telaffuz gibi yetileri geliştirme gücünü de göz önünde bulundurmaktır önemlidir.

Müzikli Eğitim Konusunda Yapılan Çalışmalar ve Görüşler

Müzikli eğitim sadece yabancı dil eğitiminde değil, diğer branşlarda da uygulanmaktadır. Yapılan araştırmalarda, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarının sayı ve işlem kavramlarını kazanmalarında, müzikli oyun etkinliklerinin kullanılmasının oldukça verimli olduğu saptanmıştır (Yılmaz, 2006); anaokulu çocuklarının dil gelişimlerinde müzik eğitiminin oldukça etkili olduğu belirlenmiştir (Denk, 2000).

Daniel Cassany (1994)'e göre şarkıları dinleme, öğrenme ve söylemenin sınıf içinde paha biçilmez bir önemi vardır. Öğrenci, ritim, hız ve doğru sesletimin nasıl olması gerektiğini müzikli metinler aracılığı ile çalışmalıdır. Cassany, öğrencilerin bu egzersizler yoluyla, bilgiyi tekrara yönelik diğer pek çok egzersizden çok daha keyif alarak öğrendiklerini de vurgular. Tim Murphey ise *Music and Song* adlı kitabında şarkıların dil öğretimindeki işlevine detaylı bir şekilde yer vermekte; Piaget (1923), Livingstone (1973) ve Krashen'in (1983) geliştirdiği kuramlara ve şarkı yoluyla dil öğretim yöntemleriyle ilgili ileri sürdükleri kavramlara değinmektedir (Gökşenli 2011: 15; Murphey 1992: 6-7).

Şarkıların dil eğitimi üzerindeki etkisini belirlemek için yapılan araştırmalardan bazıları şunlardır:

Hurwitz'in okuma anlama üzerine yaptığı bir çalışmada, bir şarkının dizeleri parçalara ayrılarak öğrencilerden bunları anlamlı bir bütün olacak şekilde birleştirmeleri istenmiş ve sonucun okuma becerilerini geliştirdiği saptanmıştır. Konuşma becerilerini geliştirme noktasında ise Ronald A. Berk, 2008 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında müziğin üretici beceriler üzerindeki etkililiğine değinmiştir. Annemarie Nichols da 2008 yılında yaptığı çalışmasıyla, şarkıların sözel ifade gücünü artırarak sosyal iletişimde ilerlemeler sağladığını belirtmiştir (Batdı ve Semerci, 2012: 127; Berk 2008: 54-65). Batdı ve Semerci'nin lise 12. sınıfta okuyan öğrenciler üzerine yaptıkları çalışmada, şarkıların yabancı dil öğretiminde, özellikle dil becerilerinin geliştirilmesinde, son derece önemli bir role sahip olduğu ortaya konmuştur. Çalışmada, öğrencilerin kendini ifade etme ve işbirliği içinde çalışma gibi olumlu yönleri ile konuşma becerilerini; ilgi çekici, kapsamlı ve yoğun dinleme sağlamasıyla dinleme becerilerini; üretkenlik, yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirilmesiyle yazma becerilerini; metinlerin kolay öğrenilmesini ve hatırlanmasını sağlayarak okuma becerilerini geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yabancı dil eğitiminde müziğin etkisi konusunda Işıl Güneş Modiri tarafından 2010 yılında okul öncesi çocuklarda yabancı dil eğitimine yönelik bir çalışma yapılmıştır. 5 yaş grubu

çocukları ile deney ve kontrol grupları üzerinden yapılan bu çalışma sonunda, anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Modiri, 2010: 505-510).

Ebru Yener Gökşenli tarafından gerçekleştirilen ve İspanyolca eğitiminde müziğin öğretim aracı olarak kullanılmasına yönelik yapılan araştırmanın sonuçları, şarkıların ikinci yabancı dil öğreniminde ve dil ediniminde titizlikle ele alınması gerektiğini, melodiler ve ritim aracılığıyla öğrencilerin zihninde dönüp dolaşan bir sese (din in the head) dönüşebildiklerini göstermiştir (Gökşenli, 2011: 40-43).

İbrahim Nişancı'nın gerçekleştirdiği "Türkçe Şarkıların Dil Öğretiminde Kullanımı" başlıklı çalışmada ise popüler Türk şarkıları üzerinden, şarkının konusu, içinde yer alan sözlerin anlamı, şarkı sözleri doğrultusunda boşluk doldurma çalışmaları gerçekleştirilmiş ve olumlu sonuçlar alınmıştır (Nişancı, 2013: 180-189).

2008 yılında gerçekleştirdiğimiz "Müziğin Yabancı Dil Eğitiminde Yeni Kelimelerin Belenmesine Katkısı: İlköğretim Dördüncü Sınıf ve Üniversite Öğrencileriyle Yapılan İki Çalışma" başlıklı çalışmada da dikkat çekici sonuçlar elde edilmiştir. Bu çalışmada özel bir okulda öğrenim gören ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri iki gruba ayrılmıştır. İngilizce öğretmenlerinin kendilerine öğretmeyi hedeflediği İngilizce fiillerin üç hali, bir gruba sevimli, basit bir ezgi ile diğer gruba ise klasik İngilizce dersi içinde öğretilmiştir. Çocuk şarkılarının sık sık majör tonda yazıldığı görülür. Bu majör tonların daha neşeli hisler bırakması ile ilgilidir. Deney grubuna uyguladığımız ve sözlerinde İngilizce fiillerin hallerinin yer aldığı şarkı da do majör tonunda yazılmıştır. Şarkıda her bir fiilin üç halinin bir ölçüde tamamlanarak akıllarda bütünlük oluşturması amacıyla, 3/4'lük ölçü kalıbı tercih edilmiştir. İlk haftanın sonunda şarkı ile öğrenen öğrencilerin büyük kısmının, İngilizce fiillerin üç halini bildikleri; diğer grubun ise yarısından daha az bir bölümünün başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın ardından 2 ay sonraki sınavda da şarkı ile öğrenen grubun daha başarılı olduğu görülmüştür. İngilizce eğitiminde bizzat yaşadığımız bir soruna çözüm olarak yazmış olduğumuz bir şarkı ise gerund ve infinitive fiillere yöneliktir. Bu, akademisyenlerin geçmek zorunda oldukları bir İngilizce sınava yönelik olarak bestelediğimiz bir şarkıdır. Şarkının sözlerinde sadece gerund fiiller yer almış; şarkı sözü olmayan fiiller ise infinitive olarak belirtilmiştir. Kendi üzerimizde son derece büyük faydasını gördüğümüz bu şarkıyı, üniversite öğrencileri üzerinde uyguladığımız kısım ise, daha önce sözünü ettiğimiz bildirimizin ikinci bölümünü oluşturdu. Aynı sayıda gerund fiil listesi (şarkının 3 tekrarıyla toplam 60 adet gerund fiil) bir gruba şarkı sözleri olarak, diğer gruba ise ezberlenecek liste olarak verilmiş; iki grup arasındaki başarı farkı, deney grubu lehine iki kattan daha fazla olmuştur. Bu çalışmanın sayısal verileri için 1. Müzikoloji Günleri Bildirilerine bakılabilir (Vural Göher, 2008).

Müzikli Eğitimin Etkileri

Çalışmada daha önce değindiğimiz telkin yoluyla öğrenme esnasında seçilmiş müziklerin dinletilmesi, olumlu sonuçlar verebilecek olmakla birlikte, bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz konu, yabancı dilde hedeflenen kelime ya da dil bilgisi kurallarının bir melodi yani şarkı eşliğinde öğretilmesidir. Şarkıların dil eğitiminde kullanılmasının pek çok önemli etkisi ve sonucu vardır. Aşağıda bu etkilere değinilmiştir:

Şarkı Söyleme Beyindeki Dil Edinim Mekanizmasını Çalıştırır.

Umberto Eco'ya göre müzik, sesletiş sistemleri ve yapılanması farklı, özgür bir dildir. Bu dili, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bir anahtar gibi kullanmak, son derece olumlu sonuçlar verebilecektir. Nörologların bulguları, müzik ve dil yapısının beynin aynı bölümünde işleme girdiğini gösterirken, müzikal yapının ve dilsel sözdiziminin burada aynı paralelde yer aldığını bildirmektedir (Maess ve Koelsch, 2001).

Gerek ritmi, gerek melodisi, gerekse tekrara dayalı yapısı ile şarkılar, 1965 yılında dilbilimci Noam Chomsky tarafından, insan beyninde simgesel dil öğrenme becerisini ifade eden Dil Edinim Mekanizması'nı harekete geçiren etmenler olarak gösterilmiştir (Gökşenli, 2011: 17). Murphey, şarkıların Chomsky'nin bahsettiği "Dil Edinim Cihazında" yer alan tekrarlama mekanizmasını tetikleyebileceğini ortaya atmış ve yabancı dil öğretimindeki önemine değinmiştir (Murphey, 1992: 7). Krashen, (1983) de şarkıların istem dışı tekrarlamalara yol açmasının Chomsky'nin ortaya attığı ve beyindeki "Dil Edinim Cihazı" diye adlandırdığı bölgenin varlığına bir delil olduğunu belirtir.

Şarkılar Tekrarlar Yolu İle Kelime Kazanımını Sağlar, Öğrenmeyi Pekiştirir ve Duygusal Hafızaya Etki Eder.

Dil Edinim Mekanizmasına etki eden şarkıların temel özelliklerinden birisi, dinleyici üzerinde psikolojik, algısal ve kültürel olarak tek bir metni okumanın yapabileceğinden çok daha fazla etki bırakmasıdır. Leon'a göre (2008) şarkılar, duygusal hafızamızın bir bölümünü oluştururlar ve sadece kokular, tatlar ve fotoğraflar onlardan daha güçlü bir anımsatıcı etkiye sahip olabilir. Yabancı dilde kelime öğretimi ve öğrenilenlerin hatırlanması üzerine yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde, şarkıların kelime öğretiminde büyük fayda sağladığı görülmektedir (Batdı ve Semerci, 2012: 127).

Murphey, çocukların şarkı sözlerini ben-merkezli dile benzeterek, tekrar etmekten hoşlandıklarını; insanların etrafta duydukları sesleri bazen kendi beyinlerinde, bazen de sesli tekrarlama meyilli olduklarını belirtmektedir (Murphey, 1992: 7).

Düz metinlerin ya da ezberlenmesi gereken kalıpların, klasik öğrenme tekniklerine göre, bir melodi eşliğinde öğrenilmesi, çok daha kalıcı olmaktadır. Müziğin bu gücü, yüzlerce yıldır kullanılmaktadır. Ezberi zor olan dini metinlerin ilahiler eşliğinde öğretilmesi, bu kullanımlardan birisidir. Günümüzde gençlerin belirli ritmik kalıplar eşliğinde, sayfalarca süren Rap parçalarının sözlerini ezberleyebilmeleri de bu şekilde mümkün olmaktadır. Yabancı dil eğitiminde, dil alışkanlığı ve öğrenilen kalıplar ile kelimelerin devamlı kullanılması çok önemlidir. Bu açıdan müzik, mucizevi bir etkiye sahiptir. Öğrenci, hoşuna giden bir şarkıyı defalarca, zevkle tekrar edebilir ve böylece hedeflenen beceriyi kazanmış olur.

Şarkıların yapısı gereği nakarat bölümlerinde sürekli tekrarlar yapılmaktadır. Bu tekrarlar, dil gelişim sürecinde hızlı ilerlemeye ve akıcılık kazanmaya yardımcı olmaktadır. Şarkıların sağladığı bilinçsiz öğrenmeler ve duyuşsal boyut, öğrenmede önemli birer materyal olmalarını sağlar.

Şarkılar Engellenmişlik Duygusunu Ortadan Kaldırır, Utangaç ve Sessiz Öğrencileri Derse Katar

Müzikli eğitim, sosyal becerilerin gelişmesi açısından son derece önemlidir. Şarkı ile öğrenme, rahat ve endişesiz bir ortam sağlayarak, öğrencilerin öğrenmeye engel olan kaygı ve korku duygularından kurtulmalarını sağlamaktadır (Berk 2008: 45). Şarkıların olumlu psikolojik etkisi, yabancı dildeki kelimeler öğrenilirken hissedilebilen engellenmişlik duygusunun gerilimini ortada kaldırır; beğeni ve zevk duygusunu artırır (Zengin ve Kurbanov, 2003: 202). Şarkılar, hayatı eğlenceli hale getirdiği gibi, dil öğrenimini de daha keyifli hale getirilebilmektedir (Brewer, 1995: 2).

Şarkılar ayrıca, sessiz ve utangaç öğrencilere öğretmenleri ve diğer arkadaşları önünde konuşma cesareti verir. Araştırmalar, şarkı yoluyla öğrenmenin öğrencilerin aktif katılımlarını arttırdığını ve sınıfa iletişimsel bir boyut kazandırdığını göstermektedir (Batdı ve Semerci, 2012: 127). Müzikle öğretim, sınıftaki kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerini düzenler. Toplu olarak şarkı söylemenin, grup üyelerini kaynaştırdığı pek çok araştırma ile ortaya konmuştur. Kendisini daha rahat ve mutlu hisseden bireyin dil öğrenimi de daha iyi olacaktır.

Şarkılar Derse İlgili ve Motivasyonu Arttırır

Müzikli öğretim, ders içinde olumlu bir hava yaratır. Bu da kişinin öğrenme isteğini ve verimi olumlu etkiler. Şarkılar, öğrencinin ilgisini, dikkatini, motivasyonunu bir noktada toplamak için son derece yararlı araçlardır. Nişancı (2013: 173-178), Kosova, Bosna-Hersek ve Irak'ta gerçekleştirdiği çalışmalara dayanarak, Türkçe öğretirken karşılaşılan en büyük problemlerin başında, öğrencilerin ilgisizlikleri ve motivasyon eksikliklerinin geldiğini; dört ana beceriyi içinde barındıracak ve pratik imkânı sağlayacak şekilde hazırlanmış bir şarkı dersinin bu büyük probleme çare olabileceğini belirtmektedir.

Şarkılar Sesletimi / Telaffuzu Geliştirir

Yabancı dil öğretiminde müzik kullanımı, sadece kelimelerin öğretilmesini değil; doğru telaffuzu da beraberinde getirir. Bilmediği bir dilde, yabancı aksanı olmaksızın şarkı söyleyen şarkıcılar, bu konuda güzel birer örnektir. Müzikle birlikte söylenen kelimeler, hele de müzikal zekâsı yüksek kişilerde, ana dile oldukça yakın şekilde telaffuz edilmektedir.

Şarkılar Konuşma Hızını Arttırır

Dili duraksamadan, hızlı ve akıcı bir şekilde kullanmayı sağlayan şarkılar, bu sebeple dili geliştirme sürecini de hızlandırır (Hisar, 2006: 26). Şarkıların melodik ve ritmik yapısı, yabancı dil kullanan kişilerin hızlı ve akıcı konuşabilmelerine yardımcı olur.

Şarkılar Çeşitli Öğrenme Basamaklarını Harekete Geçirir

Bilimsel araştırmalara göre, öğrenmede aktif olan duyu organlarının sayısı arttıkça, öğrenmenin kalıcılığı da aynı oranda yükselmektedir. Müziğin yabancı dil öğretiminde kullanımı, öğrencinin öğreneceği dili işittiği, bizzat kullandığı bir araçtır. Şarkılar aynı anda söyleme/ko-

nuşma, dinleme, kültür edinimi, okuduğunu anlama, uygulama yapma gibi pek çok dil öğrenme basamaklarını işlevsel hale getirebilir.

Şarkılar Sınıf Ortamı Olmaksızın Her Yerde Her An Kullanılabilen Materyallerdir

Şarkılar sadece sınıf içinde değil, öğrencilerin evde veya bireysel öğrenme yapabildikleri her yerde kullanılabilen materyallerdir.

Şarkılar Öğrenilen Yeni Dilin / Türkçenin İçinden Çıktığı Kültürü Aktarır, Yeni Öğrenilen Dili Sevdirebilir

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde müziğin kullanılması, yeni öğrenilen dilin daha sevimli ve sıcak gelmesini sağlayacak en önemli unsurların başında gelir. Müzikli öğretim, sınıfa gerçek yaşamdan izler girmesine, Türk kültürünün hissedilmesine de yardımcı olabilir. Hele de basit makamlardan geçkiler içeren şarkılar, öğrenilen yeni dili, içinden çıktığı ortamla birlikte hissettirir. Şarkılar ayrıca, öğrenilen dile karşı sevgiyi de perçinlemektedir.

Müzikli Eğitime Yönelik Öneriler

Çoklu zekâ kuramında müzikal zekâ türü dikkate alındığında, çok iyi planlanmış şarkılarla dolu bir dersin, dilsel becerileri harekete geçirerek olumlu öğrenme sonuçları doğurduğu görülmektedir (Batdı ve Semerci, 2012: 127). Müzikli eğitim gerçekleştirilirken dikkat edilmesi gereken hususlara aşağıda değinilmiştir:

Müzik kullanılarak yabancı dil eğitiminde, dikkat edilecek ilk husus, şüphesiz yabancı dil öğrenen kişi ya da grubun yaşı olacaktır. Seçilen melodiler grubun yaşının elverdiği ses sınırına ve beğeni düzeyine göre seçilmelidir. Eğitim verilen grubun yaş düzeyi ve ilgisine bağlı olarak müzik beğenisinin de değişeceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Nişancı (2013: 176), müzikle dil eğitimi sırasında başarılı dersi sağlayacak materyalin ilk özelliğinin otantik olması; yani, şarkıların dil eğitimi amacıyla değil, o dilin doğal konuşanları için hazırlanmış olması gerektiğini belirtir (Nişancı, 2013: 176). Burada söz edilen o dilde yazılmış ve sevilen parçaların dil öğretiminde aynen kullanılmasıdır. Bu etkili bir yöntem olmakla birlikte, bize göre amaca ve derse yönelik yazılmış şarkılar da yabancı dil eğitiminde son derece etkindir.

Müzikal anlamda dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise, melodinin akılda kalıcılığıdır. Çünkü melodinin kolay akılda kalması, sıkça tekrar edilmesini sağlayacak en önemli faktördür. Sık tekrar da sözlerin, dolayısıyla yabancı dille aktarılması hedeflenen kelimelerin öğrenilmesini sağlayacaktır. Türkçe öğretiminde kullanılacak şarkıların tonal ve makamsal yapısı dikkatlice seçilmelidir.

Majör tonlar ya da Rast, Çargah vb. Makamlar, gerek yarattıkları parlak etki, gerekse dizi özellikleri bakımından bilhassa küçük çocuklara uygun düşebileceklerdir. Bunların yanı sıra Türkçe öğretimi ile birlikte Türk kültürünün de aktarımı şarkılar yoluyla yapılabilir. Şarkıların sözleri ve yazıldıkları makamlar bunu sağlayabilir. Basit makamlarda yazılmış şarkılar, öğrenilen yeni dili, içinden çıktığı ortamla birlikte hissettirir.

Yabancı dil eğitiminde kullanılacak müzikal eserler, sevilen melodilere söz yazılması şeklinde de olabilir. Ancak bu durum çeşitli prozodi (söz – müzik uyumu) sorununu da beraberinde getirebilir. Böylesi bir yöntem izlenecekse, prozodik hatalara düşmemek son derece önemlidir. Çünkü nota değerleri ile Türkçedeki açık – kapalı hecelerin uyumsuz olması, öğrenmeyi son derece olumsuz etkiler. Bununla birlikte yabancı dilde belirlenen kelimelerden oluşan sözlere yeni beste yapılması, böyle bir sorunu ortadan kaldıracaktır. Ancak bu durumda da besteyi yapan kişinin müzikal bilgi, deneyim ve zevke sahip olması son derece önemli olacaktır. Çünkü hoş gitmeyen bir melodi, sevilmez ve tekrar edilmez.

Seçilen parçanın güzel melodili olması, öğrencilerin öğrenmeyi engelleyen olumsuz filtreleme (affective filter) yapmalarına engel olur (Nişancı, 2013: 177).

Seçilecek ton gibi ölçü anahtarları da (ölçü kalıbı) (2/4, 3/4 gibi) şarkının sözleri ve öğretilecek yaş gurubu göz önünde bulundurularak seçilmelidir. (Yukarıda sözünü ettiğimiz dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada 3/4'lük ölçü kalıbının tercih edilme nedeni gibi)

Şarkılar, yeni kelimelerin, dil bilgisi kurallarının, yer, yön, sayı, işaret sıfatlarının öğretimini kolaylaştırır. Alfabeyi, sayıları, sağ-solu veya vücudun bölümlerini şarkının ritmine göre fiziksel hareketler yaparak öğretmek, son derece kalıcı sonuçlar verecektir. Ayrıca öğrencilerin doğru telaffuz / sesletime sahip olabilmesi için de şarkılardan faydalanılması önemlidir.

Bu noktada müzikal zekâ önemli bir etken olacaktır. Şüphesiz ki müzikal zekâsı yüksek, ya da halk arasında söylendiği şekilde müzik kulağı olan kişiler, diğerlerine göre daha çabuk eserleri öğrenecek ve belki de telaffuzları daha doğru şekilde gerçekleştirecektir. Ancak müzik eğitimcileri, kimi istisnai durumlar hariç, her kişinin az ya da çok müziğe yeteneği olduğunu düşünürler. Bununla birlikte burada amaçlanan detone olmadan bir eseri söylemek değildir. Dolayısıyla herkesin kendi kendine de olsa şarkı söylediği gerçeğinden yola çıkarak, hoş giden bir melodi eşliğinde yabancı dile ait kelimeleri öğretmektir.

Şarkılar hem çocuklar, hem de yetişkinler için Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde önemli yer tutmaktadır. Özellikle yabancı dil öğretiminin başlangıç aşamasında, dili tanıtmak ve hissettirmek için şarkıları dil öğretim sürecine dâhil etmek gerekir.

Kişiyi bilgileri severek öğretme konusunda çok önemli bir araç olarak ortaya çıkan müzikli eğitim, yabancı dil eğitimi ile son derece uyumludur. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde de müzikli yaklaşımlar geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Sonuç

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde müzikli eğitimden faydalanılması, öğrenme sürecinin hızlanması, öğrenmenin kalıcı ve etkili olması için son derece önemlidir. Akılda kalması zor kelimelerin, dil bilgisi kurallarının, yer, yön, sayı sıfatlarının şarkı sözleri içinde öğrenilmesi, klasik ezberleme biçimlerinden çok daha kalıcı olabilmektedir. Şarkının sevilerek tekrar edilmesi için, dersin içeriğine göre yazılacak olan eserin tonu / makamı, ölçü sayısı, ritmik yapısı, melodik karakteri uzman kişilerce gerçekleştirilmelidir. Müzikli eğitimde derse göre yazılacak şarkıların yanı sıra, popüler Türk müziği şarkıları da seçilebilir. Öğretilen şarkının konusu, sözlerinin anlamı

Türkçe eğitiminde kullanılabilir. Müzikli öğretim, telkinle yabancı dil öğretiminin bir parçası olarak da kullanılabilir. Bu durumda öğrenme esnasında rahatlatıcı ve öğrenme sonrası dinginleştirici müziklerin kullanımı söz konusudur. Şarkılar yoluyla öğretim, Türkçe sözlerin doğru şekilde telaffuz edilmesini sağlayacak; konuşmanın akıcılığını, hızını geliştirecektir. Kişinin sınıf içinde kendisini rahat ifade etmesi, dil öğrenimine motive olması açılarından da müzikli Türkçe öğretimi, büyük bir önem taşır.

KAYNAKÇA

- Berk, Ronald A. (2008). "Use of Technology and Music to Improve Learning. Unpublished manuscript", http://education.pearsonassessments.com/hai/images/NES_Publications/2008_12Berk_13012_1.pdf
- Batdı, Veli ve Çetin Semerci (2012). "**Şarkıların Yabancı Dil Becerilerini Geliştirmedeki Etkililiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri**", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, C.1., S.4., s.126-133.
- Brewer, Chris Boyd (1995). "Music and Learning: Integrating Music in the Classroom", <http://education.jhu.edu/newhorizons/strategies/topics/Arts%20in%20Education/brewer.htm>
- Demirel, Özcan (2010). *Yabancı Dil Öğretimi*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Denk, Damla Gül (2000). *Anaokuluna Devam Eden 6 Yaş Grubundaki Çocukların Alıcı Dil Gelişim Düzeylerine Müzik Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Doğan, Candemir (2012). *Sistemantik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri*. Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Gökşenli, Ebru Yener (2011). "Yabancı Dil Olarak İspanyolca Öğretiminde Müziğin Öğretim Aracı Olarak Kullanımı", *Mediterraneo*, S.6, s.13-43.
- Hisar, Şule Gül (2006). *4. ve 5. Sınıf İngilizce Derslerinde Kullanılabilecek Etkili Öğretim Yöntemleri Üzerine Deneysel Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Maess, Burkhard ve Stefan Koelsch (2001). "Musical Syntax is Processed in Broca's Area: An MEG Study", *Nature Neuroscience*, V.4 , Leipzig, Max Planck Institute of Cognitive Neuroscience, s. 540-545.
- Memiş, Muhammet Raşit ve M. D. Erdem (2013). "Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri Ve Eleştiriler", *Turkish Studies*, S.8/9, Yaz, s.297-318.
- Modiri, **Işıl Güneş (2010)**. "Okul Öncesinde Müzik Aracılığı İle Yabancı Dil Öğretimi", *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), s.505-516.
- Murphey, Tim (1992). *Music and Song*, Oxford University Press. Oxford.
- Nişancı İbrahim (2013). "Balkanlarda Türkçe", *Türkçe Şarkıların Dil Öğretiminde Kullanımı, Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı*, Beder Üniversitesi, Tiran Arnavutluk, C.1, s.172-189.
- Tarcan, Ahmet (2004). *Yabancı Dil Öğretim Teknikleri*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Vural Göher, Feyzan (2008). "Müziğin Yabancı Dil Eğitiminde Yeni Kelimelerin Bellenmesine Katkısı İlköğretim Dördüncü Sınıf ve Üniversite Öğrencileriyle Yapılan İki Çalışma", *1. Müzikoloji Günleri*, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Yılmaz, Emine (2006). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Çocuklarının Sayı ve İşlem Kavramlarını Kazanmalarında Müzikli Oyun Etkinliklerinin Kullanılmasının Etkisi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Zengin, Buğra ve Babek Kurbanov (2003). "Yabancı Dil Eğitimi ve Müzik: Bütünlüklü Öğretim ve Öğrenme", *KKEFD*, S.8, s.187-209.